Transteoretik Model Temelli Güvenli Bisiklet Kullanma Ölçekleri

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Transteoretik Model Temelli Güvenli Bisiklet Kullanma Ölçekleri*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31755

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Bu ölçek seti, Transteoretik Model (TTM) çerçevesinde, adolesanlar?n güvenli bisiklet kullanma davran??lar?n? ölçmek ve de?erlendirmek amac?yla geli?tirilmi?tir. Ölçekler, bireylerin davran?? de?i?ikli?i süreçlerindeki a?amalar?n? (Bili?sel ve Davran??sal De?i?im Süreçleri), karar alma mekanizmalar?n? (Yarar ve Zarar Alg?s?) ve davran?? de?i?ikli?ine yönelik inanç düzeylerini (Öz-Etkililik) ele almaktad?r. Geli?tirme çal??mas?, TTM'nin adolesanlar aras?nda güvenli bisiklet kullan?m?n? te?vik etme potansiyelini test etmeyi hedeflemi?tir. Bu araç, özellikle trafik güvenli?i ve sa?l?k geli?tirme programlar?nda kullan?lmak üzere tasarlanm??t?r.

Anahtar Kelimeler

Transteoretik Model, Bisiklet Güvenli?i, Adolesanlar, Davran?? De?i?ikli?i, Öz-Etkililik, Davran??sal De?i?im Süreci.

Yazarlar

Özden Erdem, Serkan Erol

Amaç

Ölçek setinin temel amac?, Transteoretik Model'in temel bile?enlerini kullanarak, adolesanlar?n güvenli bisiklet kullanma davran??lar?na yönelik tutumlar?n?, inançlar?n? ve davran??sal e?ilimlerini geçerli ve güvenilir bir ?ekilde ölçmektir. Bu ölçekler, bisiklet kazalar?n? ve yaralanmalar?n? önlemeye yönelik müdahale programlar?n?n planlanmas? ve etkinli?inin de?erlendirilmesi için sa?lam bir temel sa?lamay? amaçlamaktad?r.

Yap?

Transteoretik Model Temelli Güvenli Bisiklet Kullanma Ölçekleri, TTM'nin temel yap? ta?lar?na dayanarak be? alt ölçekten olu?maktad?r. Bu yap?lar, bireyin güvenli bisiklet kullanma davran???n? de?i?tirme sürecindeki a?amalar?n? yans?tmaktad?r:

Bili?sel De?i?im Süreci Ölçe?i: Bireyin güvenli bisiklet kullanma davran???n?n yararlar? hakk?nda fark?ndal?k geli?tirmesi, bilgi edinmesi ve deneyimlerini de?erlendirmesi gibi içsel süreçleri ölçer.
Davran??sal De?i?im Süreci Ölçe?i: Bireyin çevresini düzenlemesi, sosyal destek almas? ve güvenli davran??lar? peki?tirmesi gibi aç?kça gözlemlenebilir davran??lar? ve eylemleri ölçer.
Karar Almada Yarar Alg?s? Ölçe?i: Güvenli bisiklet kullanman?n alg?lanan faydalar?n? (faydalar/avantajlar) de?erlendirir.
Karar Almada Zarar Alg?s? Ölçe?i: Güvenli bisiklet kullanma davran???n? benimsemenin

ARABPSYCHOLOGY.COM

alg?lanan maliyetlerini veya dezavantajlar?n? (engeller/zararlar) de?erlendirir.
Öz-Etkililik Ölçe?i: Bireyin zorlay?c? durumlarda bile güvenli bisiklet kullanma davran???n? sürdürebilme yetene?ine olan inanc?n? ölçer.

Geçerlik

Ölçek setinin geli?tirme çal??mas?nda geçerlik analizleri, ölçeklerin teorik yap?y? ne ölçüde temsil etti?ini do?rulamak amac?yla yap?lm??t?r. Her ne kadar kaynak metinde spesifik geçerlik katsay?lar? belirtilmese de, akademik yay?n (Erdem & Erol, 2021) içeri?inde Yap? Geçerli?i ve Kriter Geçerli?i çal??malar?n?n detayl? sonuçlar? mevcuttur. Yap?sal geçerlik, ölçeklerin Transteoretik Model'in be? faktörlü yap?s?na uygunlu?unu göstermek üzere faktör analizleri ile desteklenmi?tir.

Güvenirlik

Güvenirlik analizleri, ölçeklerin tutarl?l???n? ve kararl?l???n? göstermek için kritik öneme sahiptir. Orijinal kaynakta say?sal de?erler eksik olmas?na ra?men, geli?tirme çal??mas? (Erdem & Erol, 2021) iç tutarl?l?k katsay?lar?n? (örne?in, Cronbach's Alpha) ve muhtemelen test-tekrar test güvenilirli?ini raporlamaktad?r. Bu istatistikler, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? ne kadar güvenilir bir ?ekilde ölçtü?ünü kan?tlamaktad?r.

Faktör Analizi

Ölçeklerin geli?tirilmesi sürecinde, maddelerin Transteoretik Model taraf?ndan öngörülen be? ayr? alt boyuta ayr?ld???n? do?rulamak amac?yla faktör analizleri uygulanm??t?r. Bu analizler, Bili?sel De?i?im Süreci, Davran??sal De?i?im Süreci, Yarar Alg?s?, Zarar Alg?s? ve Öz-Etkililik faktörlerinin birbirinden ba??ms?z ve anlaml? yap?lar olarak ortaya ç?kt???n? göstermi?tir. Bu yap?sal do?rulama, ölçe?in teorik temellere uygunlu?unu peki?tirmektedir.

Araç

Test Çe?idi: Geli?tirme

Format: Be?li Likert tipi derecelendirme (Orijinal makale varsay?m?; derecelendirme bilgisi kaynakta belirtilmemi?tir.)

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Adolesanlar (Ergenler)

Ya? Grubu: Ergenlik dönemi (Genellikle 10-19 ya? aras?)

ARABPSYCHOLOGY.COM

Popülasyon Detaylar?: Bisiklet kullanan adolesanlar üzerinde uygulanm??t?r.

Test Metodolojisi: Öz-bildirim ölçek seti.

Anahtar Kelimeler

Bisiklet, Güvenlik Davran???, Davran??sal De?i?im, Ergenlik, Psikometrik Geli?tirme, Karar Dengesi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Yay?n makalesinden ç?kar?lmal?d?r (Kaynakta verilmemi?tir).

?leti?im E-posta Adresi: ozden85@gmail.com

Yaz??ma Adresi: Özden Erdem (Detayl? adres kaynakta verilmemi?tir).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2021 (Yay?n y?l?na göre)

?zinler ve Ücret: Ölçe?in ticari olmayan akademik kullan?mlar? için yazar(lar) ile ileti?ime geçilmesi önerilir.

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir:

transteoretik-model-temelli-guvenli-bisiklet-kullanma-olcekleri-toad.pdf

Kaynaklar

Erdem, Ö., & Erol, S. (2021). Safe bicycle riding scales based on the transtheoretical model for adolescents: Development and validation. *Journal of Transport & Health, 20*, 101006.

Transteoretik Model Temelli Güvenli Bisiklet Kullanma Ölçeklerinin Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmu?tur ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemi?tir.

B?L??SEL DE????M SÜREC? ÖLÇE??

Kask kullanman?n olu?abilecek kafa yaralanmas? riskini azaltaca??n? dü?ünürüm
Bisiklet kullanmadan önce frenleri kontrol etmem gerekti?ini bilirim
Bisiklet bak?m? yapt?rman?n beni kazalardan koruyaca??n? dü?ünürüm

ARABPSYCHOLOGY.COM

Bisiklet kullan?m?ndan önce ve sonra, egzersiz yapman?n sakatlanmalar? önleyece?ine inan?r?m
Bisiklet kullan?rken yans?t?c?lar ile görünürlü?ümü artt?rmam gerekti?ini fark?nday?m.
Bisiklet kullan?rken dizlik gibi koruyucu ekipmanlar? kullan?rsam ba?kalar?na iyi örnek olabilirim
Bisiklet kullananlar?n eldiven takt???n? gözlemlerim
Bisiklet sürerken telefon kulland???m için kaza geçirirsem bundan etkilenecek insanlar? dü?ünürüm
Bisikletten güvenli dü?mek için dikkat edilmesi gereken kurallar oldu?unu bilirim
Bisiklet kullan?rken güvenlik ekipmanlar?n? kulland???mda kendimle gurur duyar?m

DAVRANI?SAL DE????M SÜREC? ÖLÇE??

Bisiklet kullan?rken takaca??m bireysel koruyucu ekipmanlar? (kask, gözlük, eldiven gibi) kolay ula?abilece?im yerlerde bulundururum
Kasks?z bisiklet kullanaca??m durumlardan sak?n?r?m
Birlikte bisiklet kulland???m arkada?lar?m? bireysel koruyucu ekipmanlar? kullananlardan seçerim
Bisiklet kullan?rken koyu renk yerine fosforlu ya da aç?k renk k?yafetler giymeyi tercih ederim
Bol k?yafetler yerine vücudumu saran k?yafetler ile bisiklet kullan?r?m
Yasal olarak zorunlu olmasa da güvenlik ekipmanlar?n? kullan?r?m
Dü?me an?nda ba??m? öne e?erek kask?m ile ba??m? korurum

KARAR ALMADA YARAR ALGISI ÖLÇE??

Vücut a??rl???m? gidon, sele ve pedala e?it da??t?rsam bisiklet sürerken daha az yorulurum
Bisikletin vücut ölçülerime uygun olmas? beni kaza ve yaralanmadan korur
Seleye oturdu?umda parmak uçlar?m yere de?erse beklenmeyen durumlarda daha kolay durabilirim
Yans?t?c? kulland???mda d??ar?dan daha rahat fark edilirim
Yol yap?s?na uygun bisiklet kullanmak dü?meyi önler
Bisikletin gidon türü, dü?me esnas?nda olabilecek hasar? azaltmada önemlidir.

KARAR ALMADA ZARAR ALGISI ÖLÇE??

Arkada?lar?m kask takanlar ile alay eder
Bisiklet kullan?rken dizlik takmak rahats?z edicidir
So?uma egzersizi yapmak zaman kayb?d?r
Kask kullanmak ho? görünmemi engeller
Akrobatik hareketler yapt???mda çevremdekilerin beni izlemesi ho?uma gider
Bisiklet ile tümseklerden atlamak zevklidir

ÖZ-ETK?L?L?K ÖLÇE??

Öfkeli hissetsem de bisiklet sürerken trafik kurallar?na uyaca??ma inan?r?m

ARABPSYCHOLOGY.COM

Sab?rs?z hissetsem bile bisiklet sürerken yayalara yol verece?ime inan?r?m
Aç olsam bile bisiklet sürerken yemeyece?ime inan?r?m
Bisikletimin ön borusuna biri oturmak istese bile izin vermeyece?ime inan?r?m
Zorlansam da pedallar? çevirirken dizlerimi birbirine paralel tutaca??ma inan?r?m
Rampa a?a?? inerken h?z?m? dengelemek için a??rl???m? arkaya verebilece?ime inan?r?m

ARABPSYCHOLOGY.COM